

1. előadás. Budapest, 2016. szeptember 27, kedd 9:30 - 10:25

Férfi és nő egymást kiegészítő volta mint a házasság alapja

Tony Anatrella atya¹

Bevezetés

Mivel foglalkozom majd az előadásomban? A vizsgált kérdéseket főleg antropológiai szempontból tárgyalom majd.

A férfi és a nő egymást kiegészítő volta a házasság intézményének lényegéhez tartozik, hiszen a nemek szövetségét jeleníti meg. Ilyen módon tökéletesen kifejezi a nemek különbözőségét, ami olyan társadalmi intézmények forrása, mint a házasság, a leszármazás és a család. Az egyneműség, ami a homoszexualitást jellemzi nem hoz létre köteléket és társadalmi struktúrát eltekintve attól, hogy nem megfelelő módon megpróbálják utánozni azokat az egy férfi és egy nő alkotta házaspárból kiindulva. Csak két nemi identitás létezik: a férfié és a nőé nincsen más. Szintén csak ők képesek *házaspárt* alkotni, ami az azonos nemű személyekről nem mondható el, akik *kettőst* alkotnak egymással szemben minden fajta különbözőség nélkül, hiszen azonos és hasonló van jelen. A homoszexualitás érvényesítésének jelenlegi akaratával szemben, e személyek befogadásán, elfogadásán és tiszteletén túl, felmerül a kérdés, hogy a társadalom milyen fajta kapcsolat alapján szerveződik? Erre minden kultúra úgy válaszolt, hogy a nő és a férfi közötti kapcsolat alapján, mivel belőlük ered a történelem, az élet, az élet továbbadása, a tudás és a nevelés.

Úgy tűnik azonban, hogy ezek az evidenciák elhomályosulnak a nyugati társadalmakban, amelyek egyfajta gondolkodási tévútra kerültek. Valóban, néhány év óta a házasság és a család jelentése összeütközött az erkölccsel és jelentős változáson ment keresztül. A család ideológiai befolyás alatt is áll (homoszexualitás és gender elmélet), amely más jelentést akar neki adni és újra akarja szervezni. Ez a helyzet súlyos elbizonytalanodást idéz elő a házasság intézményével szemben és félelmet kelt a férfi és a nő közötti házastársi elköteleződéssel szemben. Ez szembehelyezkedik azzal, ahogyan az előző generációk

¹ Tony Anatrella atya, Pszichoanalitikus és szociálpszichiáter. Párizsban orvosi praxisa van. A Párizsi Szabadegyetemen (IPC) és a Collège des Bernardins-ben filozófiát és pszichológiát oktat. A Család és az Egészségügy Pápai Tanácsának konzulense. A Hittani Kongregáció Medjugorje Vizsgáló Nemzetközi Bizottságának tagja. A II. János Pál pápa Intézet (Róma) vendégprofesszora és a Termékenység és Szexualitás mesterképzés professzora. A püspöki családszinódus szakértője. Több könyv szerzője : *Époux, heureux époux (Házastársak, boldog házastársak)*, Flammarion. *La différence interdite (A tiltott különbség)*, Flammarion. *Le règne de Narcisse (Narcissus uralma)*, Presses de la Renaissance. *La tentation de Capoue (Capoue kísértése)*, Cujas. *Le gender - la controversé (A gender vita)* - Téqui. *Mariage en tous genres (Házasság minden nemben)*, l'Échelle de Jacob.

házasságot megélték, az egyházi tanítás hatására. Emancipációként és szabad cselekedetként a családjukkal és a társadalommal szemben.

1 - Megtorpanás a házasság intézményével szemben

A válástól való félelem néha taszító szerepet játszik és sokakat arra készítet, hogy óvakodjon a házasságtól. Mások azon gondolkodnak, hogy milyen kapcsolat lehet az érzelmek és a házasság szükségessége között. Azt gondolják, hogy elég „szeretni” egymást (anélkül, hogy feltennék maguknak a kérdést, hogy tisztában vannak-e a szó jelentésével) és nincsen szükség arra, hogy hivatalossá tegyék az érzelmi kapcsolatukat. Majd gyakran, amikor megfogalmazódik bennük a gyermek után vágy néhányuk házasságot köt, ami megmutatja, a házasság és a szülővé válás kapcsolatát.

Ameddig a kapcsolat kizárólag érzelmi síkon marad, az együttélésebből fakadó jó érzésén addig a házastársi identitás kérdése nem merül fel, az érintettek az ifjúkori érzelmeik talaján mozognak, amelyhez nincs szükség elköteleződésre: a szexualitásnak nincsen társadalmi dimenziója. Amikor azonban ezek a személyek érettebbé válnak, már nem csak kis időt töltenek együtt, felébred bennük a közös élet iránti vágy, ami több mint az együttélés. Kapcsolatukat tartós házastársi kapcsolatként akarják megélni, amely magában foglalja a szülővé válást is. Ekkortól merül fel a házasság kérdése.

Azonban ahhoz, hogy intézményessé tegyék a kapcsolatukat, tehát, hogy szocializálják az érzelmi-szexuális életüket biztonságra és tartósságra van szükségük. Ma az emberek addig várnak a házassággal, amíg nem érzik biztosnak magukat vagy a másikat. Szemben a múlt század hetvenes-nyolcvanas éveivel, amikor úgy kötöttek házasságot, hogy kijelentették, hogy a válás része a szerződésnek, ha a házasság nem működne. Ma ennek a fordítottját tapasztaljuk. A válást már nem tekintik értéknek vagy alternatívának, hanem kudarcnak, amelynek számos kárát látták a fiatalok. Így hát kivárnak még akkor is, ha a válást banálisnak tűntetik fel, a házastársi nehézségek vagy konfliktusok egyik kezelési módjaként. Talán nem kell hangsúlyozni, hogy a válás megsebzti az érintetteket és a társadalmat, és bár óvatosságra int a házassággal szemben értékesnek is látja azt és néha lehetetlennek.

A társadalom úgy él, ahogyan az állampolgárai érzelmi-szexuális életét megszervezi, azaz a valóságot és a törvényeket, amelyek segítségével szocializálja a szexuális életet. Ezért tagadhatatlanul fontos a házasságra való felkészülés, amely főleg a katolikus egyházban valósul meg. Ez teszi lehetővé a fiatalok számára, hogy a bennük felmerülő kérdésekkel

foglalkozzanak és nyitottá váljanak a házasságra és a szülővé válásra. Sokuknak már nagyon korán egyedül kellett boldogulniuk szüleik segítsége nélkül még akkor is, ha együtt éltek velük. Mások, akiknek nem volt apa- vagy anyaképük nem tudják, hogy két felnőtt hogyan él és fejlődik érzelmileg, vagy nem tudják, hogy egy apának hogyan kell foglalkoznia a gyermekével. Nem csoda, ha a házastársi kapcsolat és a házasság ismeretlen területnek, sőt illúzióknak tűnik, amelyet más felnőttek segítségével kell felfedezni. Gyakran kérnek tanácsot a konzultáción olyan fiatalok, akik házasság előtt állnak és szeretnék elkerülni azokat a kudarckokat, amelyeket a saját szüleiknél láttak. Mások, különösen a férfiak az apaság gondolatától megrettenve kérnek tanácsot. E személyek környezetéből, személyes tapasztalatukból és a társadalomból hiányoznak azok a minták, amelyek segítségével kialakíthatnák a saját hozzáállásukat.

Azok a környezetünkben lévő elgondolások és modellek, amelyek ellentmondásban vannak a lelki szükségletekkel és az erkölcsi megfontolásokkal destabilizálják az egyént és lebontják a társadalmat. Például Simone de Beauvoir és Jean-Paul Sartre „szabad kapcsolata”, ami az átlátszóságot és a szabadságot magasztalta és tagadott minden elköteleződést és a gyermekvállalást elterjedt a múlt századi háború utáni generációban. A szeretet társas kapcsolatának e tagadása a társadalmat felépítő valóságból való kiábrándulás kezdetét jelentette. Az önmagára hivatkozó nárcizmus, amely a tizennyolcadik századtól megfigyelhető volt felerősödött, individualistább és szubjektívebb lett a „szabad kapcsolatban”. Továbbra is megfigyelhető ez a tagadás, amely az eltérő férfi/nő identitásra és a gyermekvállalásra irányul először.

A „szabad kapcsolat” modellje, azaz a kölcsönös elköteleződés hiánya a „szeretet érzés” fejlődése történetének is részévé vált. Ez egy antropológiai elhajlás attól, amit a kereszténység évszázadok óta kezdeményez a szabad és felelős házastárs választás és az őket egyesítő szeretet kapcsán. Ebből a „szeretet érzés” a kapcsolatot elegendően igazoló öncéllá vált a huszadik században.

2 - Önazonosságuknál fogva csak a férfi és a nő van hivatva arra, hogy szövetségre lépjenek egymással

A házaspár, a házasság és a család a valóság tényei, nem egyszerűen vallási találmányok. Ezek megelőzik a politikai hatalmat, amelynek el kell ismernie ezeket és úgy kell megszerveznie őket tiszteletben tartva a szimbolikájukat, hogy csak egy férfi és egy nő

képviselhesse azokat. Az egész emberiség, a történelem, és minden kultúrára jellemző közös valóságról van szó. A személyiség felépítésének, a társas kapcsolatoknak és az emberi történelemnek ez az antropológiai tény az alapja, melynek nincsen alternatívája. E valóság tagadása súlyos támadás a nemi különbözőség tiszteletben tartása ellen, ami a társadalom négy tartópillérének egyike (a másik három: a gyilkosság és a vérfertőzés tilalma, és a generációk különbözőségének tiszteletben tartása).

A társadalom nem tud fejlődni az egynemű belterjesség talaján, tehát az azonos és a hasonló keresésében (vö. homoszexuális házassága és örökbe fogadó szülővé válása) társadalmi vérfertőzés formájában. A társadalom kényelemből és anélkül, hogy gondolkodna hajlamos elhinni, hogy különböző típusú házaspárok és családok létezhetnek a férfi és a nő alkotta házasságának minden tulajdonságával felruházva például egy azonos neműek közötti duó esetében, holott valójában semmi közös vonás nincsen köztük se lelki se szexuális téren. Strukturális és logikai szempontból ezek a kapcsolatok nem kompatibilisek egymással. Tehát ami igaz az egyikre nem alkalmazható a másakra. Házaspárt és a családot csak egy férfi és egy nő alkothat. A gyermeknek egyikre és másikra is szüksége van a harmonikus fejlődéshez.

A társas kapcsolat a különbözőségből kiindulva alakul ki tudván, hogy a másik mindig a másik nemet jelenti. Két azonos nemű személy nem alkot sem házaspárt sem családot és nem különböznek egymástól. Igaz ugyan, hogy két különböző személyiségről beszélünk, akik azonban hasonlóak maradnak anélkül, hogy a nemi különbözőség jellemezné őket, amely a másik valódi értelmének alapja és így a szerelemé is. Megismételjük, hogy a másik mindig a másik nemet jelenti.

A szerelem csak akkor lehetséges igazán, ha a különbözőség feltételei együtt vannak. Természetesen az érzelmek a kötődés és a nemi vágy létezhet, de mindez nem következetesen jellemzi a szerelem tárgyát (különbözőség) és a házastársi kapcsolatot (nemek szövetsége) illetően. A szerelemhez csak úgy tudunk közeledni, ha interiorizáltuk a nemi különbözőséget, és ha azt a lényünk legmélyén megéljük házasként egyedülállóként vagy Istennek szentelt életüként az egyháza szolgálatában. Tudjuk, hogy létezésünk csakis egy nő és egy férfi között lehetséges szerelemnél fogva valósulhat meg. Egy altruista folyamat során gyermekkorban és serdülőkorban belsővé válik (interiorizálódik) a másik nem jelentése a pszichikai biszexualitás belső folyamata során, amely lehetővé teszi a nemek párbeszédét a személyiségen belül.

A férfi jövője nem a nő, hanem a házaspár, amelyet csak ők ketten alkothatnak, és amelyben kifejlődhet a szeretet. Egy életen át tartó fejlődésről van szó, ami csak akkor lehetséges, ha jó alapokról indul, tudja ápolni a kapcsolatot, túllépve az egyéni érzelmi érés különböző fázisain, és a házasság korszakain.

A nemi különbözőség a személyes és a társadalmi élet lényeges része, önmagában is olyan társadalmi intézményeket teremt, mint a házasság, a leszármazás és a család, amelyek megelőzik a politikai hatalmat. Ennek megfelelően a házastársi élet, a család a valóságnak olyan tényei, amelyek felett nem rendelkezhetnek törvények. A törvényeknek csak olyan módon kell ezeket szabályozniuk, ami megfelel az általuk képviselt logikának és nem szabad liberalizálnia őket individuális és szubjektív követelések alapján. Pontosan azért mert ezek alapvető, önálló és logikus valóságok nem bánhatunk velük tetszés szerint. A keresztény hit megmutatja a férfi és a nő közötti kapcsolat jelképes voltát a szövetség, a jövő és a szeretet értelmében, ami életet teremt bennük egy másik személy és mások által.

A férfi és a nő létezik. Ezt nem csak a szüleinken keresztül tapasztaltuk, hanem a két nem létezésének nyilvánvaló tényén keresztül is, amely a házastársak érzelmi életét megalapozó valóságának alapvető ténye, amelyből a házastársi kapcsolat közös teste kialakul és létrejön a következő generáció a gyermekük által. Így éltetik tovább a családot és a társadalmat. Az a társadalom, amelyik értékeli a fogamzásgátló vegyi anyagokat és az abortuszt önmagát pusztítja el: saját gyermekeit magzati korban öli meg, ahogyan azt a görög Krónosz Isten tette, aki, hogy megőrizze hatalmát kiirtotta minden megszülető utódját.

A férfi és a nő az objektív valóság részei, még akkor is, ha a pszichológusok egyikről is és másiktól is néha kétértelmű megközelítésben gondolkodnak és bizonytalanok e tény elfogadását illetően. A férfi és a nő kapcsolata emellett gazdagító, amikor kölcsönösen megadják egymásnak azt, amivel külön-külön nem rendelkeznek. Mindegyik egy világot alkot, és mert különböznek egymástól eltérő neműek és identitásúak lévén találkozhatnak egymással, kapcsolódhatnak egymáshoz és egyesülhetnek egymással, hogy a házastársi kapcsolatban vállalják az élet nehézségeit és örömeit és kitartsanak egymás mellett. Ha szeretünk akkor csak taratósan tehetjük ezt az örökkévalóságig.

3 - A férfi és a nő közös eredete Istenben új dimenziót ad számukra

A Teremtés Könyve és az Evangélium is egy férfi és egy nő történetével kezdődik: Ádáméval és Éváéval, Máriáéval és Józsefével. A férfi és a nő létezése tényének

megállapítása már önmagában is jelentéssel bír. Ezt teljesen szükségtelen vallási szempontból indokolni, ez értelemmel belátható tény, nem kell hozzá kinyilatkoztatás. A keresztény hitben azonban ez másik dimenziót kap, amikor azt olvassuk a Szentírásban, hogy: „*Megteremtette tehát Isten az embert a maga képére; Isten képére teremtette őt, férfinak és nőnek teremtette őket.*” (Ter. 1,27). Nem csak egyenként képmásai Istennek, de a kapcsolatuk is Isten képére teremtett. A zsidó elgondolás szerint az emberi lény csak a másikkal való kapcsolatban és a másik tekintetében teljeseedik ki igazán. A férfi a nőben és fordítva. Isten megismerésének vágya tehát a férfi és a nő közötti kapcsolaton keresztül vezet: ez a különbözővel való találkozásnak a képessége. Az evangéliumban mély találkozások vannak Jézus és az asszonyok között, mivel ez a kapcsolat az egymást kiegészítő mivoltban jelenik meg. Jézus felfedi a nő misztériumát, a nő pedig Isten Igéjének, a testté lett Igének emberségét értékeli (vö. Találkozás a samáriai asszonnyal Jn 4, 1-30). A kereszténység kiteljesíti a férfi és a nő alkotta házaspár jelentését.

Ádám nevet ad Évának és a kapcsolatuk tárgyi kapcsolatból, amely eszközként tekint a másikra, hatalmi szempontból és irigykedve alanyi kapcsolattá válik. A kapcsolatnak ez az alanyivá válása a nemek között a serdülőkorra jellemző lelki és spirituális élet kifinomult változása. Ekkor a szexualitás szimbolikussá válik (amelyet bizonyos esetekben megnehezítenek az internetes pornográf oldalak) azért, hogy megtapasztalja a másik jelentését és az iránta való szexuális vágyat, hogy azután együtt élvezzék azt, hogy az egyik a másik által létezik. A szexuális egyesülés csodálatos szolgálata, amelyet Szent II. János Pál pápa a *testek párbeszéde szentségének* nevezett, amelyet egy nyilvános nyilatkozatban örökre megpecsételt házastársi kapcsolatot erősít meg. Ezt az adott szót az egyház szerint csak akkor lehet visszavonni, ha a kapcsolat igazságának nem megfelelő körülmények között hangzott el.

4 - A férfi és a nő szeretet szövetsége vannak meghívva

A szerelmi kapcsolatban benne van Isten. Itt se nem csábításról se nem függőségi kapcsolatról se nem megelégedettségről van szó, hanem olyan szövetségről, amely gyümölcsöt terem. Az igazi szeretet szövetség, ami felbonthatatlan. Háromságos szeretet, mert Istenben gyökerezik. Szeretetünk forrása a *Caritas*, amely Istentől származik. A házaspár erosza a jóakarattól táplálkozik, hogy *agapé* legyen. Életközösség, ahogyan arról XVI. Benedek pápa ír a *Caritas in veritate* kezdetű enciklikájában. A házastársak szexuális egyesülése táplálja és megerősíti az elköteleződésüket egymás iránt, ami élteni őket, és

amelyen keresztül megérthetik, hogy Isten az életre és nem a halálra teremtette őket. Szexuális egyesülésükkel egymást éltetik, és ezáltal életre hívhatnak egy másik lényt, egy új generációt mivel szeretik egymást. Így kell érteni a „*ketten egy test lesznek*” kijelentést. A házasság testének részét képező testük egyesül a gyermekben, akinek szüksége van az egységükre, hogy felépíthesse a sajátját: szeretet szövetségük így nem csak termékeny, hanem gyümölcsöző is.

A szeretet szövetség és leszármazás is. A másik személyt önmagáért élteti nem csak saját magáért. Biblia szempontból a nemi öröm hűség a másik félhez, ami kifejezi a tiszteletet iránta és élteti őt. Azt mondani a másíknak, hogy „szeretlek” egyben azt is jelenti, hogy „*nem akarom, hogy meghalj*”.

5 - A férfi és a nő szeretete agapé

Az egyházatyák gyakran ismételték, hogy: „*Amit nem vállalnak az nem menekül meg*”. Ez igaz a férfi és a nő egymással megosztott érzelmi életére is. Ha Krisztus férfiként testesült meg, amelynek már önmagában jelentése van, mivel férfinak és nem nőnek testesült meg, ez azért történt, hogy a hiányban jelenjen meg és megmutassa, hogy mit tud adni. A görög mitológiában² *Erosz Pénia*, tehát a hiány fia. *Erosz* az élvezetet jeleníti meg, amelyre mindig szomjazik, az *Agapétól* eltérően, amely már nem keresi a szerelmet, hanem bizonyíték arra, hogy képes adni azt és a másik emberhez a létezés örömevel kapcsolódik.

Krisztus a szamáriai asszonnyal folytatott párbeszédében (János 4, 1-30) elfogadja, hogy felvállalja a férfi hiányát, de ezt azért teszi, hogy jobban tudja adni azt amije van, ott, ahol a nőt a totalitás veszélye fenyegeti amikor minden hatalmat birtokolni akar bezárva magát a várandósságba és az anyaságba. Az anyaság csak a nőre jellemző. A nemzés azonban nem egyedül a nő tulajdonsága, osztozik rajta a férfivel. Ehhez hasonlóan, ha valaki egyedül magának akar gyermeket az igazságtalan a gyermekkel szemben, visszaélés a társadalmi hatalommal. Vagy ha „gyártanak” egy gyereket egy kihordó „anya” segítségével a ma elfogadott forma szerint, az a gyermek méltóságát támadja és elloppja tőle a leszármazást. A nőt itt az a veszély fenyegeti, hogy nem vállalja fel a hiányt ott, ahol a férfi ellenállhat neki, mivel tudja, hogy hiányban van, miközben ez rejtve maradhat a nő magányos anyaságában.

A férfi ezáltal a hiányt és az adott szót jelképezi, a nő pedig azt, ami termékennyé teszi. Jézust pont ezért vették körül és keresték a nők.

² Platón *Lakomájában*, valamint Diótima tanításában Szokratésznek az erotikáról.

Krisztus így vállalta fel az emberi nemiséget a testében és a kapcsolataiban. Felfedi a nemi különbözőséget és megadja a teljes jelképes dimenzióját, mint a megosztás aktusát, amely a nemek különbözősége révén lehetséges. Ez az üdvtörténelem részét képezi, mint a közösségi kötelék kifejeződése a házastársi életben megvalósuló kapcsolatban. A nemi aktus ezáltal a házastársi egység egy fajtája, amely megerősíti azt. A nemiség meg van váltva, ami azt jelenti, hogy pozitív és jó valóság, de alá lehet vetve a bűnnek, amikor eltér az egyesítő és nemző céljától.

Az emberi történelemben Krisztus az első, aki felfedi számunkra, hogy a szeretet, amikor testi szerelem formáját ölti, akkor szeretet szövetség, nem pedig kéjvágy, ami embertelenné teszi a kapcsolatot. Ebben az értelemben nem Jézus Istensége szexualizálódott, hanem Istenivé tette a szexualitást, hogy az egyesülés helyévé tegye azt. Ezt egy nő és egy férfi alkotta házaspár számára tette, akiknek a testi szerelme lényük legbelsejének kölcsönös odaadása, hogy a másik által tudjanak létezni egy egymást kiegészítő és kölcsönös kapcsolatban.

Véggövetkeztetés: A keresztény házasság

A vizsgált jelenségekkel szemben, amelyek hozzájárulnak a társadalmi kapcsolatok széteséséhez, az egyház nagyon óvatos marad. Természetesen foglalkoznia kell az emberekkel, hogy befogadja és kísérelje őket anélkül, hogy lelkipásztori szempontból elhamarkodottan jóváhagyna olyan helyzeteket, amelyek nem egyeztethetőek össze a házastársi és a családi élettel különös tekintettel a rendkívüli helyzetek szentségi megközelítésére.

A történelem fényében ezek a jelenségek nem új keletűek. A kereszténység Istenbe vetett hite kitágításaként egy másik modellt alkotott, a szeretetét. A keresztényeknek meg kellett küzdeniük a szülők által kikényszerített és szervezett házasságokkal. Az egyház már nagyon korán (a IV. századtól kezdve) igényli a beleegyezés szabadságát, a férfi és a nő egyenlőségét és azt, hogy szeretetkapcsolat legyen közöttük, hogy keresztény módon köthessenek házasságot.³

³ Franciaországi példa. A társadalom ellenállt ennek a perspektívának. Luther azt írta, hogy: „a szülők beleegyezése nélkül kötött házasság érvénytelen”. Szeretettől házasodni és a nőt egyenlő méltóságúnak tartani a férfival esztelenségnek tűnt. A Tridenti Zsinat rendeleteit visszautasították Franciaországban, mert azok megerősítették a keresztény tanítást azzal kapcsolatban, hogy a házastársaknak teljesen és kölcsönösen szabadon kell dönteniük a házasságkötésükről. Később Catherine de Médicis hagyta jóvá e dokumentumok kiadását.

A nemesség továbbra is azt gondolta, hogy a házasságot a szülőknek kell eldönteniük, a parasztok viszont keresztény módon kötöttek házasságot. Egy 1730-as királyi rendelet azonban a szülők beleegyezése nélkül kötött házasságot csábítás útján történő emberrablásnak minősítette és büntetendőnek tartotta. Számos papot előállítottak és elítéltek. Mindezt megtaláljuk Corneille színműveiben, amelyekben a keresztény szeretet szabadon virágzik, és Racine-iben, amelyekben a szerelem fatalista és incesztuózus kapcsolati zavarok formájában fejeződik ki, mint például a Phaedra-ban. Az egyház fejlesztette tovább a szeretet nyelvét. A beleegyezés szabadságáért folytatott küzdelme

Az emberi szeretetről, a férfiről és a nőről szóló keresztény tanítás optimistább, mint a pogány tanítás, amely óvakodik ettől a kapcsolattól, nem tudja elképzelni a tartósságát és a jövőbeli perspektíváit a szeretet nevében.

A huszadik századtól kezdve alakul ki a mindenki számára hozzáférhető házasság lelkiismeret, amelynek XI. Piusz pápa "*Casti Connubii*" (1930) kezdetű enciklikájának kiadása ad lendületet, melynek nyomán különböző házasság lelkiismeretek jönnek létre és indulnak fejlődésnek 1930 és 1960 között. Ezután a múlt század hatvanas és a hetvenes éveinek kamaszai megrendítik a szüleik meggyőződését és, az ifjúság szexuális követeléseinek nyomása alatt (*Szexuális felszabadítás*), a kamaszok „szerelmi” modelljei egyre nagyobb teret nyernek, amelyet a média is felerősít. A hatvanas évek végétől kezdve elkezd nőni a válások száma, követelik a szabad kapcsolatot és a teljes szabadságot mindenkinek. Ilyen körülmények között a szeretetből kötött házasság kétségessé válik. A gyermeket a szülők maguknak akarják és nem azért, hogy a házastársi és a családi kapcsolat történetét írják általa. Követelik a gyermek élete vagy halála feletti döntés jogát.

Az ezt követő években azonban egymást erősítve felerősödnek ezek a jelenségek hatalmas teret nyitva a háború utáni generáció számára, amely számos érzelmi kudarc után új utakat keres. A szeretet remény és félelem egyszerre. Válasz híján a társadalom orvosi és technikai eljárást javasol a nemi úton terjedő betegségekkel (AIDS) és a nem kívánt terhességgel (fogamzásgátlás és abortusz) szemben. Így a nemi betegségekkel együtt a születendő gyermek is veszélyforrássá válik, amelytől óvakodni kell. A szexualitás és a nemzés viszonylag szétválnak egymástól érzelmileg és önállósulnak, melyek gyakorlását a puszta élvezetvágy igazolja, nem pedig a házastársi kapcsolati dimenzió. Ez az antropológiai szakadás megváltoztatta a társkapcsolatot.

Az egyház számára mindez visszahódítandó terület, és a pasztorációnak ki kell alakítania a maga nyelvét az emberi szeretettel kapcsolatban, mert az emberek már nem tudják miről is beszélnek ebben a témában. Olyan mély érzelmekből kell meríteni, mint amilyenekről *Tóbiás könyvében* vagy az *Énekek énekében* olvashatunk, amelyek arról a házastársi szeretetről szólnak, amelyről Ferenc pápa ír (AL, nn. 120-122) és amely a szerelem szexuális intimitásában fejeződik ki a „szeretet erotikus dimenziójában” (AL nn. 150-152).

gyümölcsöket termett. Másfelől a fiatalok megértésre találnak az egyházban, amely segít nekik abban, hogy megbizonyosodjanak a házassági döntésük felől. A lányok szándékosan teherbe esnek, hogy összeházasodhassanak a szeretett személlyel. A nemesek és a polgárok ellenálltak az egyház ezen álláspontjának, de amikor a gyermekeik éretté váltak a házasságra ők is belegyeztek gyermekeik szabadon hozott döntésébe, még akkor is, ha ezzel ellentmondtak a saját szüleiknek. Röviden a szív szövetsége győzött az ész szövetségével és a világi házassággal szemben.

Ezt a dimenziót már XVI. Benedek pápa is megemlíti *Deus caritas est* kezdetű enciklikájában (2005, cf. n. 7 - 10), amikor hangsúlyozza, hogy az *agapé* és az *erosz* se nem ellentétesek se nem különállóak⁴.

Ferenc pápa, XVI. Benedek pápa enciklikájára támaszkodva, ezért hivatkozik a *Caritas* (az Istentől származó szeretet) evangéliumi optimizmusára, ami az emberi szeretet alapja (AL n. 314-325).

4 *Caritas Deus est*, n. 7, „A szeretet lényegéről kezdetben inkább filozófiai gondolataink maguktól vezettek át a bibliai hitbe. Abból a kérdésből indultunk ki, hogy a szeretet szó különböző, olykor ellentétes értelmezései vajon valami belső egységre utalnak-e, vagy függetlenek egymástól; különösen pedig abból a kérdésből, hogy vajon az az üzenet, amely a Szentírásból és az Egyház hagyományából a szeretetről hangzik felénk, jelent-e valamit a szeretet általános emberi tapasztalata számára is, vagy esetleg teljesen szemben áll vele. Találkoztunk a két alapszóval: az *erosz*sal mint az „e világi” szeretet szavával, és az *agapé*val, mely a hitben megalapozott és hittel megformált szeretetet fejezi ki. E kettőt gyakran úgy is szembeállítják egymással, mint „főlemelkedő” és „lehajló” szeretetet; más ehhez hasonló felosztások is vannak, mint például a birtokló és ajándékozó szeretet (*amor concupiscentiae* - *amor benevolentiae*) megkülönböztetése, melyhez olykor még a hasznot kereső szeretetet is hozzá szokták fűzni. A filozófiai és teológiai vitákban e megkülönböztetéseket gyakran túlzó ellentétekké fokozták: a sajátosan keresztény szeretetet 12 lehajlónak, ajándékozóknak, az *agapé*nek mondták; a nem keresztény, főleg a görög kultúrát ezzel szemben a főlemelkedő, a vágyakozó szeretet, az *erosz* határozza meg. Ha ezt az ellentétet következetesen végigvinnénk, az emberi lét alapvető életelemei közül kizárnánk azt, ami a kereszténységnek sajátja, és egy egészen különleges világba utalnánk, amit ámulatra méltónak lehet tartani, de az emberi lét egészétől teljesen idegen volna. Valójában az *erosz* és az *agapé* - a főlemelő és lehajló szeretet - soha nem szakítható el teljesen egymástól. E két különböző dimenzió minél inkább egyesül az egyetlen szeretet valóságában, annál inkább megvalósul a szeretet igazi lényege. Amennyiben az *erosz* mindenekelőtt vágyódó, főlemelő - a boldogság nagy ígéretével elbűvölő -, annyiban a másikhoz való közeledésben egyre kevésbé törődik önmagával, egyre inkább a másik boldogságát akarja, egyre inkább gondoskodni akar róla, ajándékozni akarja önmagát, és érte akar élni. Belép az *agapé* motívuma, máskülönben az *erosz* elvétí és elveszíti a maga lényegét. Megfordítva, az is lehetetlen az ember számára, hogy csupán az ajándékozó, lehajló szeretetben éljen. Képtelen mindig csak adni; kapnia is kell. Aki ajándékozni akarja a szeretetet, annak magának is kapnia kell ajándékba a szeretetet. Bizony az ember - miként az Úr mondja nekünk - forrássá válhat, amelyből élő víz folyói fakadnak (vö. Jn 7,37-38). De hogy ilyen forrássá válhasson, mindig újra innia kell az első ősforrásból - Jézus Krisztusból, kinek megnyitott szívéből magának Istennek a szeretete árad (vö. Jn 19,34)».

TARTALOM

Férfi és nő egymást kiegészítő volta mint a házasság alapja

Bevezetés	1
1 - Megtorpanás a házasság intézményével szemben	2
2 - Önazonosságuknál fogva csak a férfi és a nő van hivatva arra, hogy szövetségre lépjenek egymással	3
3 - A férfi és a nő közös eredete Istenben új dimenziót ad számukra	5
4 - A férfi és a nő szeretet szövetségre vannak meghívva	6
5 - A férfi és a nő szeretete agapé	7
Véggövetkeztetés: A keresztény házasság	8